



Tribuna

David Bueno i Torrens. Professor i investigador de genètica i divulgador de la ciència

La democràcia dels macacos

Fem servir la paraula *democràcia* per a tot. Ideologies polítiques contraposades s'autoqualifiquen com les úniques autènticament democràtiques i acusen les altres de no ser-ho prou o de posar-la en perill. Normalment s'assumeix que aquesta forma de govern va néixer a la Grècia clàssica, malgrat que abans ja hi havia hagut repúbliques democràtiques a l'Índia. A diferència de la democràcia grega, que només permetia participar els homes lliures i n'excloïa les dones, els esclaus i els estrangers, el concepte modern inclou, com a part consubstancial, el sufragi universal i el reconeixement dels drets humans, uns aspectes que tanmateix no sempre s'acaben de complir. Sigui com sigui, podria semblar que la democràcia, literalment "el govern del poble", és un afer exclusivament humà.

FIXEM-NOS EN ELS ALTRES PRIMATS. Normalment, quan es parla de primats socials s'esmenta el cas dels gorilles o els ximpanzés, on hi ha un individu alfa que domina sobre els altres i té accés preferent als recursos. Algú podria pensar que aquesta deu ser la manera natural de mantenir

units els grups socials, amb algú que mani i que tregui profit personal del fet de manar, com de vegades –o sovint– fem també les persones. Però no és l'única: també hi ha primats que són demòcrates nats.

ELS MACACOS DE TOGIAN, a Indonèsia, prenen decisions de manera absolutament democràtica. El sistema és molt simple, i es manifesta quan s'han de desplaçar. Normalment un individu comença a caminar i, quan estroba a una distància prudencial, es gira i mira els altres. Si la resta hi estan d'acord, van cap a ell i continuen tots junts. Qualsevol membre del grup, mascle o fe-

mella, originari o nouvingut, gran o jove, pot prendre la iniciativa. Si la resta no hi estan d'acord, torna. Què passa, però, quan dos macacos prenen iniciatives diferents? Molt fàcil. Es formen dos subgrups amb els partidaris d'un i de l'altre, se separen uns metres, s'aturen i es compten, tots! Llavors el bàndol menys nombros canvia de direcció i s'uneix a l'altre.

ÉS TEMPTADOR COMPARAR aquesta democràcia amb la situació política actual, subjecta a un sistema que combina el recompte de partidaris de cada opció, com els macacos (però ponderat segons la fórmula d'Hondt), amb partits dirigits per persones que sovint actuen o es volen imposar a manera d'individu alfa. Deixant de banda la frivolitat de la comparació, em pregunto què ens atrau més de la nostra democràcia, seguir un individu erigit –o autoerigit– com a líder i descarregar en ell bona part de les nostres decisions, o escollir de forma igualitària sempre que calgui. Potser és això el que els espanta del procés català, l'assoliment d'una transversalitat molt més igualitària –i per tant democràtica– del que estem acostumats.

“Els macacos de Togian prenen decisions de manera democràtica”